

VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI EDUKACJI, NAUKI
I MŁODZIEŻY**
(NR 68)
z dnia 16 grudnia 2016 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 68)

16 grudnia 2016 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży, obradująca pod przewodnictwem posła **Rafała Grupińskiego (PO)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– wniosek i poprawkę zgłoszone w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych oraz ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (druki nr 995 i 1155).

W posiedzeniu udział wzięli: **Łukasz Szumowski** podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego wraz ze współpracownikami, **Janusz Karp** dyrektor Departamentu Edukacji Morskiej Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej wraz ze współpracownikami, **Izabela Żmudka** zastępca dyrektora Departamentu Jednostek Nadzorowanych i Podległych Ministerstwa Rozwoju, **Ryszard Jastrząb** naczelnik Wydziału Organizacji Nauki i Nadzoru Departamentu Strategii, Analiz i Rozwoju Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz **Joanna Lewandowska-Mizak** główny specjalista w Departamencie Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Muszyńska**, **Mariusz Pawełczyk** i **Elżbieta Wojciechowska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Robert Durlik** i **Maria Iwaszkiewicz** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę państwa, zaczniemy. Otwieram posiedzenie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Stwierdzam kworum.

Witam pana Łukasza Szumowskiego, podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Porządek dzienny posiedzenia obejmuje rozpatrzenie wniosku i poprawki zgłoszonych w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych oraz ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Są to druki nr 995 i nr 1155. Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie słyszę. Stwierdzam, że Komisja przyjęła porządek dzienny.

Tak, panie profesorze? Uwaga do porządku dziennego?

Poseł Marian Zembala (PO):

Panie przewodniczący, proszę pozwolić na wypowiedzenie dwóch słów tytułem wstępu. Jest dzisiaj z nami pan minister Szumowski. Jest w nowej roli wiceministra – bardzo ważnej. Chciałbym, żebyście państwo wiedzieli, że był daleki od serwilizmu, był i jest bardzo uznanym kardiologiem, ale w obszarze nauki medycyna potrzebuje silnego wzmocnienia. W związku z tym proszę, żeby pan przewodniczący i państwo pozwolili życzyć panu ministrowi, żeby naukę, którą uprawiają medycy i biofarmaceuci, dzięki swojej inicjatywie przekazywał w ważnym resorcie w sposób rozważny, obiektywny i transparentny. Nie ukrywam, że ta decyzja jest ważna, oczekiwana i potrzebna.

Dziękuję za możliwość wygłoszenia komentarza.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Panie profesorze, to nie były uwagi do porządku dziennego.

Przystępujemy do realizacji porządku obrad Komisji. Pan minister na pewno nie jest dzisiaj we wdzięcznej roli, ponieważ w istocie likwidujemy instytuty badawcze. Bardzo proszę przedstawicieli wnioskodawców o uzasadnienie wniosku o odrzucenie projektu ustawy w całości. Jest pan prof. Nykiel? Bardzo proszę.

Posel Włodzimierz Nykiel (PO):

No cóż – można powiedzieć, że ustawa absolutnie i w całości podporządkowuje instytuty ministrowi finansów... Przepraszam, idę z posiedzenia Komisji Finansów Publicznych – podporządkowuje ministrowi nadzorującemu. Po pierwsze, minister powołuje dyrektora, a po drugie, powołuje też wicedyrektorów, a więc dyrektor nie ma wpływu na to, z kim będzie współpracował. Nie tylko powołuje wicedyrektorów, ale jeszcze zawiera z nimi umowy, a więc nie dyrektor z wicedyrektorami, tylko minister. Oni całkowicie od niego zależą.

Następna kwestia – rada naukowa. Co się dzieje z radą naukową? Otóż w radzie naukowej co najmniej 50% składu – co najmniej 50%, a więc może być więcej – jest wyznaczane przez ministra.

Następna sprawa. Kto jest szefem rady naukowej? Szefem rady naukowej może być tylko osoba wyznaczona przez ministra. A teraz, na ostatnim posiedzeniu, wprowadzono jeszcze nowe poprawki. Jakie? Proszę państwa, ano takie, że dyrektor nie musi znać języków obcych. Pracuję w nauce 43 lata. Proszę państwa, zapewniam państwa, że nie istnieje poważna nauka, jeśli mówimy o tym serio, jeśli nie ma współpracy międzynarodowej. Nie ma czegoś takiego, bo wtedy to jest zaścianek. Tutaj mówi się, że dyrektor nie musi znać języków obcych – proszę państwa, nawet węgierskiego. Ale już to zostawmy.

Następna sprawa i następna poprawka. Pytam, co ma rezygnacja z tego wymogu do zwiększenia skuteczności nadzoru? Pytam, czy nadzór będzie skuteczniejszy, jeżeli dyrektor nie będzie znał języków obcych? Bardzo prosiłbym o wyjaśnienie mi tego, bo nie rozumiem.

Następna sprawa. Szef rady naukowej nie musi być doktorem habilitowanym – to jest następna poprawka. Można się zastanawiać, czy ma być tak, czy inaczej, ale tu zwracam uwagę na zadania rady naukowej. Do zadań rady naukowej należy przeprowadzanie procedur habilitacyjnych i doktorskich. A więc ten, kto będzie przewodził radzie naukowej nie mając habilitacji, będzie kierował postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego. Proszę państwa, pytam – w jaki sposób ma to zbawiennie wpłynąć na zwiększenie skuteczności nadzoru ministra?

Myślę, że jest rzecz, którą warto powtarzać. Sprawdzalem – bo urzędnicy, które mamy, dają nam takie możliwości – przepisy o instytutach, bo zawsze są jakieś przepisy o instytutach. Ustawy są z różnych lat. Proszę zajrzeć do ustawy z 8 stycznia 1951 r. Jaki to był czas? Wiadomo. Już mówiłem, kto podpisał tę ustawę – Bierut, Cyrankiewicz, Hilary Minc. Powtarzam to. Nie wiem, czy inspirowanie się tymi rozwiązaniami, to jest najlepsza rzecz, jaką możemy zrobić dla instytutów w XXI wieku. Popatrzcie państwo na przepis, który mówi o tym, jak się powołuje dyrektora i wicedyrektorów. Służę, bo mam tekst. Dokładnie tak, jak tutaj zostało nam zaproponowane. Może nie ma tutaj jeszcze takiego przepisu, bo tam jest zapisane, że dyrektor samodzielnie kieruje, a tu nie mamy już takiego przepisu.

Uważam, że ta ustawa merytorycznie jest cofnięciem o wiele lat naszej nauki, uprawianej w instytutach. Dlaczego? Mamy 115 instytutów – mogę się mylić o jakąś drobną liczbę. Nie da się skutecznie zarządzać z poziomu ministerstwa taką liczbą instytutów. To jest niemożliwe. Odsyłam do nauk o zarządzaniu.

Po drugie, instytuty mają uprawiać badania naukowe. Mają uprawiać badania naukowe, a do tego, by uprawiać badania naukowe, z jednej strony jest potrzebna pewna swoboda intelektualna, swoboda myśli, ale także potrzeba swobody organizacyjnej, swobody w zakresie podejmowania decyzji. Jeśli takiej swobody nie ma, to prowadzenie badań naukowych – jeżeli nie jest niemożliwe – to na pewno jest bardzo utrudnione.

Proszę państwa, jest obecny przedstawiciel ministerstwa i pewnie nam coś powie, ale do tej pory nie słyszeliśmy też entuzjazmu ze strony ministerstwa. Słyszeliśmy, że przygotowywane jest kompleksowe rozwiązanie, a to ma być rozwiązanie doraźne. Jestem głęboko przekonany, że jeśli ten akt prawny zostanie uchwalony, to będzie szkodził naszym instytutom. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Czy jest pan poseł Krystian Jarubas? Nie ma, tak? Pytam, bo wniosek jest złożony także przez klub PSL, jeśli chodzi o odrzucenie projektu ustawy w całości.

Czy jest jakiś głos przeciwny? Pani poseł Borowiak. Proszę bardzo.

Poseł Joanna Borowiak (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Zgłaszam w imieniu klubu Prawa i Sprawiedliwości, w imieniu posłów, sprzeciw wobec tej poprawki, żeby odrzucić projekt ustawy w całości.

Pozwolę sobie w kilku słowach odnieść się do tego, co powiedział mój przedmówca. Otóż posłowie opozycji nieustannie powtarzają te same argumenty. A ja rozpocznę od pewnego cytatu. „Działalność połowy instytutów polegała w znacznym stopniu na realizacji wysokospecjalistycznych, lecz rutynowych prac na rzecz administracji publicznej i podmiotów gospodarczych”. Jest to fragment raportu Najwyższej Izby Kontroli, z października 2015 r.

Poseł Włodzimierz Nykiel (PO):

Skontrolowano szczegółowo 8 instytutów.

Poseł Joanna Borowiak (PiS):

Jeśli pan poseł pozwoli mi dokończyć, NIK przebadiał 115 instytutów, w tym 8 w sposób szczegółowy, ale przebadano 115 instytutów.

Szanowni państwo. Jest zarzut mówiący o tym, że minister ma powoływać dyrektora i jego zastępców oraz zawierać z nimi umowy. A ktoś powinien to robić? Jeżeli minister nadzorujący ma mieć pełną odpowiedzialność, a raport NIK wyraźnie wskazuje na to, że właśnie nadzór nad instytutami badawczymi był wykonywany w sposób niewłaściwy, to należałoby to zmienić. Mało tego. Również już mówiłam o tym, że zalecenia NIK wskazują na to, że trzeba podjąć pilne działania w zakresie poprawy nadzoru. Czymże jest ten projekt ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych, jak nie podjęciem konkretnych, realnych działań, które wskazała Najwyższa Izba Kontroli w swoim raporcie? A więc powierzmy, nie bójmy się powierzyć ministrom nadzorującym pełnej odpowiedzialności za działalność placówek, za działalność tych jednostek. Niech wezmą odpowiedzialność w swoje ręce. Niech instytuty badawcze będą zarządzane w sposób rzetelny.

Proszę nie odmawiać takich kompetencji, bo państwo nieustannie to robicie w swoich wypowiedziach – odbieracie kompetencje ministrom nadzorującym, którzy będą mieli sprawować nadzór nad jednostkami. Skąd taki brak zaufania? Pan profesor powiedział, że coś to będzie za zmiana. Zaraz. Chwileczkę. To właśnie ma być dobra zmiana i proszę tej zmianie zaufać.

Nie rozumiem, nie rozumiem państwa reakcji. Panie przewodniczący, mam ogromną prośbę, żeby pan pozwolił na to, abym mogła kontynuować wypowiedź, bo państwo posłowie z Platformy Obywatelskiej przeszkadzają mi.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Ależ pozwalam.

Poseł Joanna Borowiak (PiS):

Przeszkadzają mi, a pan nie reaguje.

Szanowni państwo. Dalej jest mowa o tym, że kandydat na dyrektora instytutu nie musi mieć określonych kompetencji, nie musi znać języków czy nie musi posiadać habilitacji. Otóż jest to tak samo, jak w przypadku rektora wyższej uczelni, który również przeprowadza procesy doktorskie i habilitacyjne...

Poseł Włodzimierz Nykiel (PO):

Nie, to robi komisja.

Poseł Joanna Borowiak (PiS):

Ależ dobrze, to jest komisja. Panie profesorze, robi to komisja. Natomiast nad całością sprawuje pieczę rektor uczelni. To rektor wydaje dokument i to on się pod nim podpisuje. Rektor sprawuje pieczę. Stopień naukowy doktora upoważnia do tego, żeby pełnić funkcję rektora wyższej uczelni. Nie rozumiem, dlaczego państwo nie widziecie tej zbieżności i wyrażacie sprzeciw wobec tego, żeby dyrektor instytutu również legitymował się minimum stopniem naukowym doktora.

Szanowni państwo posłowie opozycji. Odsyłam państwa do tego naprawdę szczegółowego raportu NIK, do jego zaleceń. A był to czas, w którym to państwo sprawowaliście władzę w kraju. Jeszcze raz przypomnę, że raport jest z datą 25 października 2015 r. A nie 8, tylko 115 instytutów, panie profesorze.

Więcej zaufania. Państwo tak naprawdę zgłaszacie sprzeciw wobec wszystkiego. Oczywiście bez dania racji. Jak gdyby kruszycie państwo kopię o to, co jest szansą na to, aby rzeczywiście te jednostki były właściwie zarządzane i żeby wypełniały swoją funkcję statutową.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pan profesor ad vocem. Proszę.

Posel Włodzimierz Nykiel (PO):

Chciałbym pewne kwestie wyjaśnić. Po pierwsze, byłem rektorem przez 8 lat i nie przeprowadziłem żadnego przewodu, bo rektor tego nie robi. Robią to rady wydziałów, a na ich czele zawsze stoi co najmniej doktor habilitowany, ale najczęściej profesor. Co najmniej doktor habilitowany.

Przy czym dodam, że moja szanowna przedmówczyni pomyliła kwestie. Mnie nie chodzi o dyrektora instytutu przy habilitacji, tylko o szefa rady instytutu. Chodzi o to, że on nie ma habilitacji.

Posel Joanna Borowiak (PiS):

To jest ta sama sytuacja.

Posel Włodzimierz Nykiel (PO):

Jaka ta sama sytuacja? Przecież właśnie chodzi o to, że ów przewodniczący rady instytutu prowadzi przewód. Tak, jak właśnie prowadzi przewód szef rady wydziału czy szef komisji, która... Właściwie rady wydziału. Przy przewodzie doktorskim może być szef komisji, który zawsze jest profesorem czy doktorem habilitowanym.

Druga sprawa dotyczy dyrektora. Dlaczego do tej pory musiał znać języki, a teraz nie musi? Dlaczego, że tak powiem, trzeba go uwolnić od tego obowiązku? O co tutaj chodzi? Jak to ma zwiększyć nadzór? Czy jeśli ktoś nie zna języków, to nadzór nad nim jest łatwiejszy? O to pytam.

Ponieważ pani poseł mówiła, mieszając sprawy dyrektora i przewodniczącego rady instytutu, to ja wyraźnie powiadam, że mnie chodzi o to, dlaczego redukujemy wymagania w stosunku do dyrektora – wymagania językowe, a wymagania co do kwalifikacji naukowych – w stosunku do przewodniczącego rady instytutu?

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Głos za. Pan prof. Zembała. Proszę bardzo.

Posel Marian Zembała (PO):

Szanowni państwo. Myślę, że osiã tego sporu jest coś innego. Nie jest to *de facto* warunek posiadania habilitacji lub nie. Zaraz powiem, o co mi chodzi. Są kraje, w których nie ma habilitacji, a poziom nauki jest bardzo wysoki. Panie profesorze – tu ma pan rację – ale brakuje w przepisie stwierdzenia „udokumentowany dorobek naukowy”. To jest element sporu.

Państwo pamiętacie lub nie, ale sãdę, że pamiętacie czas, kiedy byli nominowani docenci. To był czas, kiedy wszyscy wstydziłyśmy się tej sytuacji. Marcowy czas, po 1968 r., kiedy nauka poszła bardzo gwałtownie w dół i miernoty zaczęły być mianowane – mówię o tym z pełną odpowiedzialnością za słowo. A zatem, jeżeli szukamy kompromisu, to powinien być przepis, który sprawi... Bo nie tylko teoretycznie jest możliwość, że człowiek przyjeżdża z zagranicy, czy jest z Polski, jest osobã z bardzo dużym dorobkiem, nie ma habilitacji, ale ma publikacje w najbardziej prestiżowych czasopiśmie, ma patenty. Proszę wprowadzić przepis, który mówi „z udokumentowanym dorobkiem naukowym, ocenianym przez środowisko naukowe”. Wówczas to, o czym wszyscy mówimy z troskã, będzie zachowane z korzyścią dla nauki. Chciałbym tak zakończyć swoją wypowiedź. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Pan minister, stanowisko rządu, proszę bardzo.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Łukasz Szumowski:

Panie przewodniczący, szanowni państwo. Panie przewodniczący, stanowisko ministerstwa, a nie rządu. Jeżeli mogę.

Poseł Marian Zembala (PO):

Czy jest sprzeczne ze stanowiskiem rządu?

Podsekretarz stanu w MNiSW Łukasz Szumowski:

Nie ma stanowiska rządu. Jeżeli pan przewodniczący pozwoli...

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

To prawda. Nie ma stanowiska rządu. Bardzo proszę, panie ministrze.

Podsekretarz stanu w MNiSW Łukasz Szumowski:

Panie przewodniczący, szanowni państwo. Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, to na początku chciałem bardzo serdecznie podziękować panu prof. Zembali za bardzo miłe i ciepłe słowa – nie wiem, czy zasłużone. Dziękuję również za to zdanie, że jestem w trudnej sytuacji, ponieważ wywodzę się z instytutu badawczego.

Panie przewodniczący, szanowni państwo. Jestem upoważniony do powtórzenia formuły, że ministerstwo nie wnosi sprzeciwu do poselskiego projektu. Formalnie. Oczywiście poselski projekt ustawy daje bardzo dużo kompetencji ministrom nadzorującym.

Chciałbym powiedzieć, że Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przygotowuje projekt o narodowym instytucie technologicznym, który to projekt, mam nadzieję, będę mógł państwu zaprezentować. Zaprezentuje go pan premier Gowin – bądź któryś z nas – już na początku roku. Mam nadzieję, że projekt będzie budził mniej wątpliwości, kontrowersji i różnych uwag. Myślę, że rozwiąże w sposób kompleksowy pewne zasady funkcjonowania instytutów badawczych, których jest ponad 100, tak jak zostało już powiedziane.

Poseł Anna Cicholska (PiS):

Nie słyhać. My nie słyszymy.

Podsekretarz stanu w MNiSW Łukasz Szumowski:

Niestety, nie jestem w stanie przekrzyczeć państwa. Jeżeli mogę prosić... Dziękuję.

Poseł Anna Cicholska (PiS):

Ja chcę słyseć, a nie słyszę.

Podsekretarz stanu w MNiSW Łukasz Szumowski:

Myślę, że teraz już będzie mnie słyhać. Mam nadzieję, że projekt narodowego instytutu technologicznego, który przedstawimy na początku roku, rozwiąże różne kwestie sporne i wątpliwe. To będzie już za chwilę. Liczę na państwa współpracę, bo jak już podkreślałem, występując na posiedzeniu tej Komisji, to do tej pory projekty MNiSW były procedowane zarówno z poparciem koalicji rządzącej, jak i opozycji. Mam nadzieję, że nadal tak będzie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. Za chwilę przystąpimy do głosowania.

Chcę tylko przypomnieć szanownej Komisji, wszystkim obecnym, że podobny zamiar i podobne przepisy mieliśmy już w pierwszej połowie roku. Zostały one wycofane dzięki interwencji ministra Jarosława Gowina. Teraz wróciliśmy do punktu wyjścia, ponownie mamy obniżenie poziomu przygotowania osób, które mają kierować instytutami. Wróciliśmy do ścisłego nadzoru ministrów odpowiadających za poszczególne instytuty badawcze.

Głosujemy imiennie, bo jest to tak ważne głosowanie, że myślę, iż warto zachować je dla potomności, żeby było wiadomo, jak wszyscy głosowaliśmy w tej sprawie, dotyczącej instytutów badawczych. Pytam – kto z państwa jest za odrzuceniem projektu ustawy?

Proszę?

Głos z sali:

Niech wszyscy włożą karty do czytników.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Macie państwo wszyscy karty? Macie państwo karty w czytnikach?

Głos z sali:

Mamy.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

W takim razie głosujemy. Kto jest za odrzuceniem ustawy w całości? Bardzo proszę o głosowanie. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Proszę o wynik. Za 11 głosów, przeciw 15 głosów, wstrzymała się 1 osoba. Wniosek nie został przyjęty przez Komisję.

W takim razie przechodzimy do poprawki zgłoszonej przez klub Nowoczesna. Kto prezentuje poprawkę? Nie ma na sali pani Szmidt. Przypomnę, że poprawka dotyczy skreślenia w art. 1 pkt 5. Kto jest za...

Sekretarz Komisji Mariusz Pawełczyk:

Panie przewodniczący, musimy poczekać, bo karty...

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dobrze. Poczekamy. Nie ma problemu. Poczekamy. Jesteśmy wszyscy gotowi?

W takim razie pytam – kto jest za przyjęciem poprawki, by w art. 1 skreślić pkt 5? Proszę o głosowanie. Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wynik.

Za 11 głosów, przeciw 17 głosów, wstrzymała się 1 osoba. Stwierdzam, że Komisja odrzuciła wniosek o przyjęcie poprawki.

Nie wiem, dlaczego tak się dzieje. Nie wiem, skąd ten projekt, ale podzielę się z państwem moją troską o to, co naprawdę będzie się działo z polską nauką po takich zmianach.

Przechodzimy do wyboru posła sprawozdawcy. Kto będzie sprawozdawcą tego projektu?

Proszę bardzo, pani poseł Borowiak.

Poseł Joanna Borowiak (PiS):

Zgłaszam panią poseł Lidię Burzyńską.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy pani poseł się zgadza? Tak. W takim razie wybraliśmy posła sprawozdawcę. Bardzo proszę o reprezentowanie całości Komisji w ewentualnym wystąpieniu.

Na tym porządek dzienny posiedzenia został wyczerpany. Zamykam posiedzenie.